

Европейски перспективи на българското БИН-образование (На базата на специалност БИН в Софийския университет)

Доц. Татяна Янакиева

СУ “Св. Кл. Охридски”

*Катедра “Библиотекознание,
научна информация и
културна политика”*

**XVI НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ НА СБИР
„С модерни библиотеки –
достойно в Европа”
София, 8-9 юни 2006 г.**

I. Европейската рамка на висшето образование. Болонски процес (19.06.1999)

1. Болонска декларация – създаване на общо европейско образователно пространство.

- въвеждане на три образователно-квалификационни степени (ОКС) в системата на ВО: бакалавърска, магистърска и докторска;
- студентска мобилност – чрез системата за трансфер на кредити (ECTS);
- взаимно признаване на квалификацията в системата на ВО.

2. Дъблински дескриптори (*Joint Quality Initiative*)

*“Дъблински дескриптори” – критерии за целите и задачите на обучението на всяка една (ОКС), основаващи се на термина “компетентности”:

- усвояване на специфични за дадена специалност фундаментални знания (*Knowledge and understanding*);
- усвояване на специализирани приложни знания (*Applying Knowledge and understanding*);

2. Дъблински дескриптори ...

- усвояване на интердисциплинарни знания, насочени към търсене на общи изследователски и приложни полета между традиционните университетски специалности;
- изграждане на умения за комуникация;
- изграждане на умения за оценка и вземане на решения;
- изграждане на умения за изследователска дейност в професионален и академичен контекст.

3. Копенхагенска декларация на Европейската комисия, 2002 г.

- обвързва програмата за професионално образование и обучение (Vocational education and training - VET) и ВО чрез акумулиране (не само трансфер) на кредити - по-силна мотивация за обучение през целия живот

4. Берлинската среща на министрите на образованието, 2003 г.

- качество на образованието - цел на европейската стратегия за реформиране на ВО.

II. Бин-образованието в европейски контекст

1. Институции за Бин-образование:

- Департаменти и факултети по информационни и комуникационни науки в университетите
- специализирани висши училища - по-рядко явление

➤ **Структура:**

- Бакалъвър – 180/240 ECTS кредита (60 кредита за година)
- Магистър – 60/120 ECTS кредита
- Доктор – 180 ECTS кредита

2. *Обща характеристика на БИН-образованието*

- Според направения сравнителен анализ на учебните БИН-програми (Копенхаген, 2005):
 - ***конвергенция и интегрирани програми***
 - интегрирани програми за обучение на архивни, музейни и БИН-специалисти

2. Обща характеристика на БИН-образованието....

➤ **широка интердисциплинарност**

- дисциплини, които разширяват придобитите знания и умения
- позволяват професионална реализация извън традиционния трудов пазар
- специалност “Информационен мениджмънт” – в пазарно ориентирани ВУЗ (Холандия , Великобритания и др.); иновационни курсове, конкурентни на европейския образователен терен.

2. Обща характеристика на БИН-образованието...

➤ **интернационализация**

- свободно движение на студенти (SOCRATES и ERASMUS) и преподаватели
- сближаване на учебните планове и програми (по съдържание).
- чуждестранни гост- лектори и подготовка на съвместни курсове с националните преподаватели , участие в съвместни изследователски проекти, в семинари
- интернационализация на процедурите за признаване на академичната квалификация

3. Образователни цели и задачи на БИН-програмите в европейски контекст

** В Справочника "Euroguide LIS : Competences and aptitudes for European Commission" (2004):*

- БИН – науки за организация на посредничеството между информацията и нейните ползватели, между авторите и техните читатели.
- Цел на БИН-образованието – подготовка на всички видове информационни специалисти (не само на библиотечни такива).
- Съотношението между теория- практика-изследвания се регулира от ориентацията на трудовия пазар в отделните страни.

4. Европейска квалификационна рамка на БИН-специалностите

- национални агенции за акредитация – в преобладаващия брой европейски страни
- Европейска система за сертифициране – в процес на изграждане:
- набелязване на сравними критерии при сертифицирането, 2003 г.
- разработване на CERTIdoc

4. Европейска квалификационна рамка ..

- European Qualification Framework (EQF) – система за сравнение и установяване на връзки между европейските LIS-учебни планове и програми
- ECVET(система за акумулиране на кредити)
- EUROPASS – портфолио от документи с унифицирани наименования и лого

Structure of LIS programmes

**Qualifications:
Research (also
head librarians)
Teaching**

Doctoral

**Qualifications:
Director,
Research
preparation**

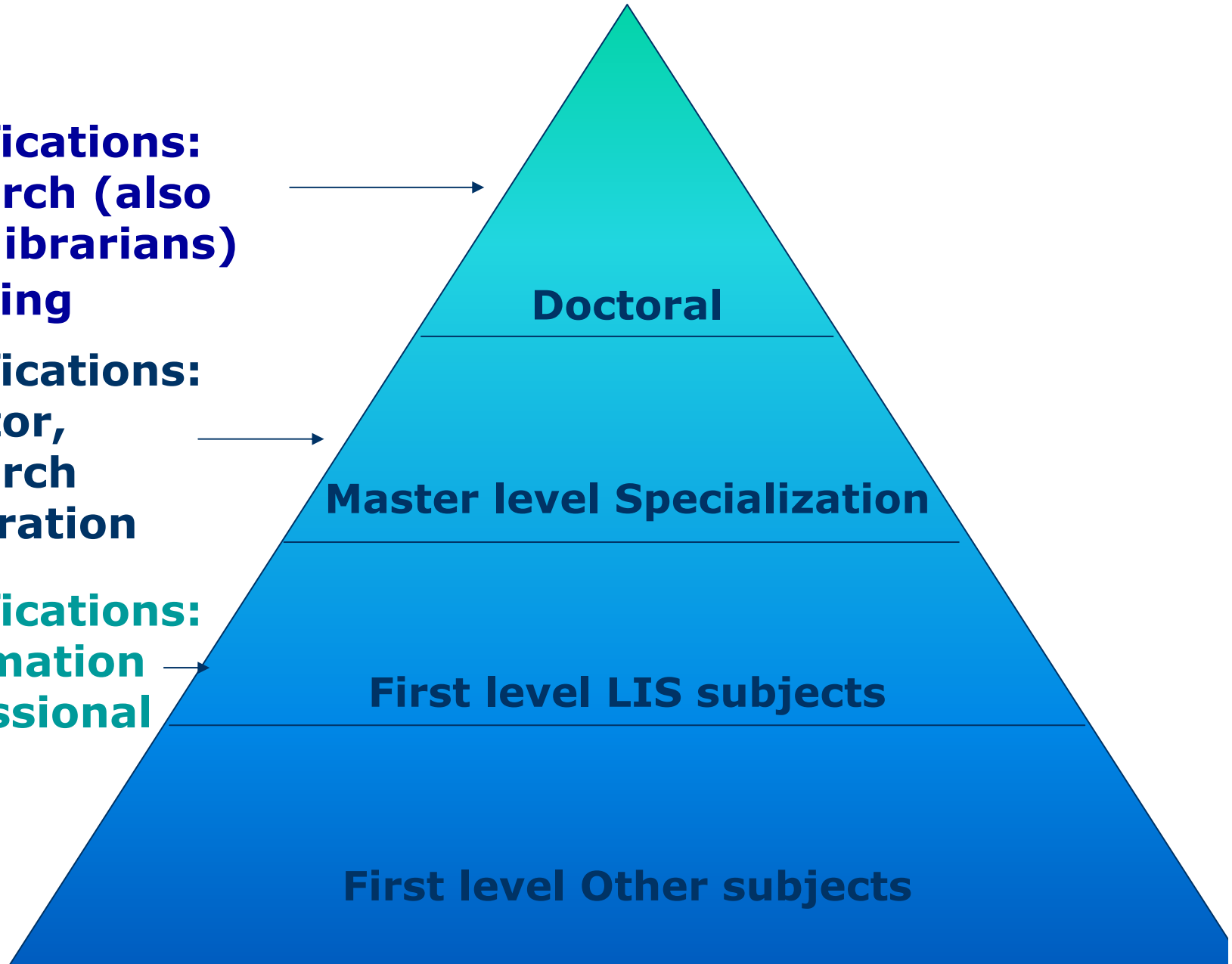
Master level Specialization

**Qualifications:
Information
Professional**

First level LIS subjects

First level Other subjects

5. Съдържание на LIS – програмите. Основни групи дисциплини

- Документи: история, типология и структура на различните видове документи
- Организация на знанието и информационното търсене:
 - Формален и предметен анализ, анализ на съдържанието
 - Каталогизация, бази от данни
 - търсене и извличане на информация от всички видове ИС, оценка на резултатите
- Организация и управление (мениджмънт)
- Методологически дисциплини

6. Оценка на качеството (Секция по образование и обучение, ИФЛА, Берлин, 2003 г.)

- *Европейски модел* – оценка от държавни агенции (по-рядко съчетан с вътрешен експертен одит за качество)
- *Американски модел* (в Европа – 7 %)– професионални асоциации
- *Болонски процес* – съчетание на двата модела с акцент върху съдържателната оценка на УП, студентското мнение и привличане на международни експерти

III. Специалност БИН в СУ в европейски контекст

- синхронизация с международните изисквания към подготовката на БИН-специалистите;
- усвояване на адекватни професионални компетентности, които да осигурят възможности за реализация на българските студенти на европейския трудов пазар;
- привличането на чуждестранни студенти;
- запазване и развиване на националните традиции в БИН-образованието.

1. Структура на учебния план в специалност БИН на СУ:

- тристепенната структура
- системата на ECTS:
 - ✓ бакалавър - 240 кредита;
 - ✓ магистър - 120/180 кредита;
 - ✓ доктор – 180 кредита.

2. Образователни цели и задачи на ОКС на БИН :

- подготовка на БИН-специалисти за: библиотеки, информационни центрове, бизнес-организации, институции;
- изграждане на умения за организация на колекции и за посредничество между информацията и нейните ползватели;
- създаване на управленски умения за организация на дейностите в т. нар. “интелигентни организации”;
- развиване на изследователски нагласи за явленията и процесите в БИН-сектора.

3. Структура на УП :

- **общообразователен блок** - изгражда методологическия инструментариум в научното поле на съвременното обществознание;
- **интердисциплинарен блок** – познаване на контекста и умения да се работи в гранични и сродни изследователски и приложни полета
- **специализиран блок** - приложни дисциплини, които формират професионалните компетентности на БИН-специалистите
- **изследователски блок** – формира изследователски умения

4. Характеристика на УП

- Съотношение между дисциплините от общообразователния и специализирания блок – **24% / 76%**;
- Дисциплини по ИКТ – **18%** от хорариума на задължителните учебни дисциплини (ЗУД);
- Приложение на ИКТ в специализираните ЗУД – в **55%**;
- Материална база – адекватна на поставените образователни цели.

5. Професионални компетентности:

- комуникативни умения
- “навигиране” в информационните мрежи и системи;
- умения за оценяване на базите от данни и информационните масиви;
- създаване и управление на информационните ресурси;
- мениджърски и маркетингови умения за създаване на информационни продукти;
- сътрудничество с музеи и архиви по създаването на колекции от редки и ценни документи;
- формиране на изследователски умения

6. Учебни програми. Актуализация

- в ОКС “бакалавър” и “магистър” - **92** учебни програми
- ежегодна актуализация и обновяване на учебната документация:
 - промяна в задачите на обучението
 - промяна в информационната среда
- нови дисциплини - 11 % от програмите в ОКС “бакалавър” и “магистър”
- информационни пакети за всички учебни дисциплини
- нови форми на обучение - дистанционно обучение
- Специализирана програма за докторантско училище към ФФ.

7. Сравнителен съдържателен анализ на учебните програми по специализираните дисциплини (според Копенхагенското изследване, 2005)

- Тематичният обхват на учебните дисциплини съвпада с европейският каталог

8. Интернационализация на обучението чрез:

- партньорство с чуждестранни висши училища (двустранни договори) и обмен на преподаватели и студенти;
- програми на английски език;
- участие на чуждестранни гост-лектори и участие на наши преподаватели в чужбина;

8. Интернационализация на обучението...

- членство в международни професионални организации - **EUCLID** (European Association for Library and Information Education and Research); **AIB** (Association Internationale de Bibliologie);
- сътрудничество с професионални организации: **ALA, BIA.**
- Участие на преподаватели от БИН (СУ) в ръководни органи на международни организации;
- организация на международни прояви от специалност БИН.

9. Изследователски умения на студенти и докторанти

- професионални дискусии на национално и международно ниво;
- съвместни изследователски проекти;
- международни студентски летни семинари (ISSS);
- изследователски и образователни форуми;
- специализации в чужбина.

10. Управление на образователния процес

- Национална акредитационна агенция;
- Мнение на професионалната асоциация;
- Вътрешна експертна оценка;
- Студентско мнение за качеството на преподаването по отделните дисциплини от УП на специалността;
- Проследяване на реализацията на завършилите студенти.

Заключение

Предимствата:

- повишаването на качеството на образованието;
- Постигане на по-високи професионални стандарти;
- Увеличаване на конкурентноспособността на БИН- образованието в СУ;
- по-бързо внедряване на иновациите в образователния процес.

Заключение...

✓ **Предизвикателства**

- демографската криза и намаляването на студентите;
- ориентацията на български студенти към други европейски ВУЗ.

➤ **Как да отговорим на предизвикателствата?**

- Подобряването на качеството на образованието
- Конкурентната цена на образователните услуги
- Запазването на националната специфика
- Подготовката на специалисти с равностойни компетентности в областта на информационните науки и хуманитаристиката

Заклучение...

- Конвергенция на учебни програми и преподавателски екипи в специалности, свързани с информацията – библиотеки, архиви, музеи, издателски институции, журналистика.
- Създаване на интердисциплинарни програми за дигитализация на културното наследство, и пълноценното му включване в европейското културно пространство

Благодаря за вниманието!

tatyana_yanakieva@yahoo.com